

CONCEPT MANAGEMENT LETTER 2024

Gemeenschappelijk Regeling Sociaal

Aan:
Het dagelijks bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling
Sociaal
T.a.v. de heer D.J. van Maanen,
secretaris/ algemeen directeur
Postbus 619
3300 AP DORDRECHT

Rotterdam, 15 november 2024

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2024 van Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (hierna: GRS) brengen wij met deze management letter verslag uit over onze bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle. Voor een nadere omschrijving van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle en overige afspraken verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging 2024.

Deze management letter bevat onze belangrijkste bevindingen ten aanzien van de processen binnen de GRS en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Wij hebben deze bevindingen en aanbevelingen ambtelijk afgestemd en besproken met de verantwoordelijk portefeuillehouder. In deze rapportage richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de bedrijfsvoering en de processen die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen van uw organisatie. Tijdens onze bezoeken aan de GRS komen wij ook in aanraking met andere ontwikkelingen van uw organisatie en bedrijfsvoering. We bespreken graag een aantal van die andere ontwikkelingen met u. In deze management letter besteden we daarom ook aandacht aan ontwikkelingen op andere gebieden dan de processen.

Het vervolg van onze werkzaamheden voor de controle van de jaarrekening staat gepland in maart 2025. Hier zijn met de concern controller afspraken over gemaakt.

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de ‘Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten’ (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

C.M. Steehouwer MSc RA
Partner

Inhoudsopgave

01

Dashboard
interim-controle

02

Ontwikkelingen &
Aandachtspunten

03

Bevindingen
interim-controle

1. Dashboard interim-controle

1.1 Dashboard interim-controle

Uw interne beheersing

- ▶ De AO/IB van de verschillende organisatieonderdelen van de GRS is, met uitzondering van de implementatie van AFAS voor de salarisverwerking van de Sw-ers, ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Onze bevindingen liggen daarom in lijn met die van vorig jaar. Op basis van onze observaties concluderen wij dat de interne beheersing en controleomgeving over het algemeen van voldoende niveau is, rekening houdend met de werkzaamheden van de VIC/RMO die achteraf plaatsvinden.
- ▶ Ons beeld blijft dat controlemaatregelen beperkt in de lijn belegd zijn. Advies is om e.e.a. waar mogelijk vanuit een Three Lines of Defense model te organiseren. In de huidige organisatieontwikkeling en proces(her)-ontwerp heeft dit de aandacht.
- ▶ Sinds 1 januari 2023 worden de activiteiten van Drechtwerk uitgevoerd vanuit de GRS:
  - Verdere uitwerking van de (inrichting van de) controlfunctie en (volledige) integratie van processen en financiële administratie blijft een aandachtspunt waarover een keuze gemaakt dient te worden. Formulering van KPI's, het uitzetten van een realistisch tijdpad en de prioritering en monitoring van acties is een slag die nog gemaakt moet worden.
  - Op basis van onze observaties heeft het optimaliseren van de controlfunctie (nog) niet de aandacht gekregen die het verdient. Inmiddels is wel een concept notitie gereed waarin verdere uitwerking heeft plaatsgevonden.

Rechtmatigheidsverantwoording en VIC/RMO

Rechtmatigheidsverantwoording

- ▶ Wij hebben geconstateerd dat de financiële verordening van de GRS tot op heden niet aangepast en door het algemeen bestuur vastgesteld is. Wij dringen aan op een tijdige aanscherping om onrechtmatigheden over 2024 m.b.t. tijdigheid melden van overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten te voorkomen.
- ▶ Naar aanleiding van de relatief grote begrotingsonrechtmatigheden 2023 adviseren wij te onderzoeken of in specifieke gevallen afgezien kan worden van zienswijze op begrotingswijzigingen.
- ▶ Voor de GRS leidt de nieuwe Kadernota Rechtmatigheid 2024 vooral m.b.t. misbruik tot een verandering ten opzichte van vorig jaar. Feitelijk hoeft de GRS de terugvorderingen uit hoofde van misbruik niet meer op te nemen in de rechtmatigheidsverantwoording.

VIC/RMO

- ▶ Belangrijkste advies- / verbeterpunten in het kader van de VIC/RMO zijn:
  - Het concreet (en zichtbaar) vertalen van het (volledige) normenkader naar het toetsingskader om de volledigheid van de toetspunten binnen de geplande VIC/RMO werkzaamheden te borgen.
  - Een tijdige en risicogerichte controle (tenminste eens per half jaar) op de doorgevoerde memoriaalboekingen (voor zover niet reeds in de lijn functiescheiding is/wordt afgedwongen) en een controle op de volledigheid van de detachingsopbrengsten.

Ontwikkelingen & aandachtspunten

Fraude en corruptie

- ▶ De GRS heeft een integrale frauderisicoanalyse gedocumenteerd. In de diepgang en de geplande werkzaamheden kan de GRS nog stappen zetten. Wij adviseren u te heroverwegen in hoeverre de geplande werkzaamheden de frauderisico's echt mitigeren.
- ▶ De GRS beschikt niet over een geformaliseerd frauderesponsplan. Wij hebben begrepen dat het opstellen hiervan voor 2025 geagendeerd staat.
- ▶ De GRS heeft geen geformaliseerd beleid met betrekking tot corruptie. In de frauderisicoanalyse wordt corruptie wel zijdelings geraakt, echter met beperkte diepgang.

Wet DBA & relevante wijzigingen in het BBV

- ▶ De GRS huurt een aantal zelfstandigen in. Graag benadrukken wij het belang van implementatie van maatregelen om risico's in het kader van de Wet DBA te beperken nu handhaving nadrukkelijk op de landelijke agenda is gezet en geconcretiseerd. Wij hebben begrepen dat de GRS de risico's inmiddels in kaart heeft.
- ▶ De Commissie BBV heeft in de notitie Overhead 2023 de regelgeving met betrekking tot de toerekening van Overhead geactualiseerd. Wij hebben geconstateerd dat de actualisatie Notitie Overhead 2023 (nog) niet in de financiële verordening van de GRS is verwerkt. Richting boekjaar 2025 vragen wij hiervoor uw aandacht.

Network and Information Security 2 (NIS2)

- ▶ Wij adviseren u (mogelijk in samenwerking met de SGD) een gap-analyse tussen BIO en NIS2 uit te voeren. Voor Drechtwerk is dit traject inmiddels gevorderd.

Effectiviteit van de significante processen

Processen SDD				
	Opzet/ bestaan 2024	Opzet/ bestaan 2023	Impact IT	VIC
Begroten en verantwoorden	😊	😊	N.v.t.	😞
Memoriaalboekingen	😞	😞	N.v.t.	😞
Aanbestedingen	😞	😞	N.v.t.	😞
Inkopen	😊	😊	N.v.t.	😊
Betalingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Personeel	😊	😊	N.v.t.	😞
Wmo	😞	😞	😊	😊
Participatiewet	😞	😞	😊	😊

Processen Drechtwerk				
	Opzet/ bestaan 2024	Opzet/ bestaan 2023	Impact IT	VIC
Memoriaalboekingen	😊	😞	N.v.t.	😊
Inkopen	😞	😞	😞	😊
Betalingen	😊	😊	N.v.t.	😊
Personeel	😊	😞	😞	😞
Opbrengst detacheringen	😞	😞	😞	😞

Voor de details van onze bevindingen wordt verwezen naar bijlagen 4.1 en 4.2.

2. Ontwikkelingen & Aandachtspunten

2.1 Rechtmatigheidsverantwoording

2.2 Organisatieontwikkeling

2.3 Wet DBA & relevante wijzigingen in het BBV

2.4 Vooruitblik jaarrekeningcontrole 2024

2.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Aangepaste financiële verordening, controleprotocol en normenkader dient nog door het algemeen bestuur vastgesteld te worden

Rechtmatigheidsverantwoording

Het dagelijks bestuur heeft voorgaand jaar voor het eerst expliciet verantwoording afgelegd over de financiële rechtmatigheid. De totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording is een proces met interactie tussen verschillende gremia dat start bij het bepalen van de verantwoordingsgrens door het algemeen bestuur. Deze verantwoordingsgrens heeft de GRS vastgesteld op 1% van de lasten inclusief dotaties reserves. Dit is gelijk aan de wettelijke materialiteit die in het kader van de jaarrekeningcontrole over 2024 door ons wordt gehanteerd. In ons accountantsverslag over 2023 rapporteerden wij in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording het volgende:

- ▶ De financiële verordening dient m.b.t. tijdigheid melden van overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten verder geconcretiseerd te worden. Wij hebben geconstateerd dat de financiële verordening van de GRS tot op heden hierop niet aangepast en door het algemeen bestuur vastgesteld is. Wij dringen aan op een tijdige aanscherping om onrechtmatigheden over 2024 m.b.t. tijdigheid melden van overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten te voorkomen.
- ▶ Naar aanleiding van de relatief grote begrotingsonrechtmatigheden 2023 adviseren wij te onderzoeken of in specifieke gevallen afgezien kan worden van zienswijze op begrotingswijzigingen. Voor zover wij hebben begrepen heeft dit nog niet tot aanpassingen in de P&C cyclus van de GRS geleid.

Wijziging wet - en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is nog niet afgerond. Bij het schrijven van deze management letter zijn de wijzigingen in het BBV en BADO in verband met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording voor advisering voorgelegd aan de Raad van State.

Wijzigingen met betrekking tot de wettelijke materialiteit in het kader van de jaarrekeningcontrole en de bandbreedte voor de verantwoordingsgrens zijn voor boekjaar 2024 niet (meer) te verwachten. Wij houden u uiteraard op de hoogte omtrent de ontwikkelingen op dit vlak en de mogelijke impact hiervan op uw organisatie en de jaarrekeningcontrole.

Op 22 oktober 2024 is de aangepaste Kadernota Rechtmatigheid 2024 gepubliceerd. Na het jaar van invoering heeft de Commissie BBV vragen, ervaringen, aanbevelingen en adviezen ontvangen. Deze hebben geleid tot aanpassingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2024. Hierin heeft de Commissie BBV ook de Q&A rechtmatigheidsverantwoording, die in november 2023 is gepubliceerd, verwerkt. De belangrijkste wijzigingen in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 zijn (voor zover relevant voor de GRS):

- ▶ Tekstuele aanpassing in de modelverantwoording ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken.
- ▶ Een aangepast hoofdstuk 2 om het bestuurlijk belang van rechtmatigheid voor leden van het algemeen bestuur te verduidelijken.
- ▶ Er is een overzicht opgesteld dat als voorbeeld kan dienen op welke wijze de (begrotings)onrechtmatigheden inzichtelijk kunnen worden gemaakt en in de rechtmatigheidsverantwoording kan worden opgenomen met daarbij de vermelding van fouten en/of onduidelijkheden (tabel uit de Q&A van november 2023).
- ▶ Verduidelijking wanneer overschrijdingen ten aanzien van wel of niet tijdig melden als onrechtmatig worden beschouwd. Daarnaast verduidelijking van wanneer welke begrotingsonrechtmatigheden als gevolg van overschrijding van lasten en/of investeringen als acceptabel (passend in het beleid) worden beschouwd (dus wel onrechtmatig, maar acceptabel).

2.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Voor de GRS leidt vooral de wijziging in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 m.b.t. misbruik tot een verandering ten opzichte van vorig jaar

- ▶ Het niet meer in de rechtmatigheidsverantwoording opnemen van geconstateerd misbruik waarbij het M&O beleid is toegepast en heeft geleid tot bijvoorbeeld terugvorderingen en het opleggen van sancties. De jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn teniet gedaan. Wel dient via de paragraaf bedrijfsvoering inzicht te worden gegeven in de aard en (financiële) impact van het bij de GRS geconstateerde misbruik.

Voor de GRS leidt vooral de laatste wijziging (zie opsomming hiervoor) in de Kadernota Rechtmatigheid 2024 tot een verandering ten opzichte van vorig jaar. Feitelijk hoeft de GRS de terugvorderingen uit hoofde van misbruik niet meer op te nemen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Doorontwikkeling VIC/RMO binnen organisatieontwikkeling GRS in brede zin

Er is een belangrijke coördinerende rol voor de VIC/RMO weggelegd ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording. De GRS heeft de processen zo ingericht dat met name de VIC/RMO-werkzaamheden, vastleggingen en uitkomsten de basis vormen voor de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordelijkheden voor de rechtmatigheidsverantwoording liggen echter veel breder, alle organisatieonderdelen en het voltallige dagelijks bestuur zijn hiervoor verantwoordelijk. Het toetsen op de werking van systemen of het eventueel aanvullen met gegevensgerichte werkzaamheden kan ook bij de teams zelf (eerste lijn) of in de tweede lijn worden belegd. Dan kan de VIC meer acteren als derde lijn waarbij het hun taak is om de betrouwbaarheid van informatievoorziening van de eerste en tweede lijn te beoordelen. Er vindt dan een verschuiving plaats van 'de VIC als onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording naar 'de VIC als bevestiging van de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording van de verschillende teams'. Dit is een ontwikkeling die de GR Sociaal in het kader van de organisatieontwikkeling in brede zin (al) aan het maken is (zie ook paragraaf 2.2).

Gesprek over rechtmatigheid blijft uit

We merken dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording er toe leidt dat de discussie over rechtmatigheid (steeds) vaker op de agenda van het algemeen en dagelijks bestuur staat. Wij concluderen echter dat het echte gesprek over rechtmatigheid vaak uitblijft en dat het (te) vaak over de technische details als tijdigheid, acceptabel of niet acceptabel, etc. gaat. De daadwerkelijke discussie over de financiële rechtmatigheid komt nog onvoldoende op gang. Terwijl dat van groot belang is; het zorgt er namelijk voor dat leden van het algemeen bestuur hun controlerende functie kunnen vervullen.

2.2 Organisatieontwikkeling

Formulering van KPI's, het uitzetten van een realistisch tijdpad en de prioritering en monitoring van acties is een slag die nog gemaakt moet worden. Inmiddels is wel een concept notitie gereed waarin verdere uitwerking heeft plaatsgevonden.

Organisatieontwikkeling

In 2023 is in opdracht van de algemeen directeur van de GRS door een extern bureau onderzoek gedaan naar de optimale opbouw van de controlfunctie binnen de GRS, mede gezien de samenvoeging met Drechtwerk. Het vertrekpunt voor dit onderzoek is de huidige situatie geweest, waarbij op basis van documentstudie en een behoorlijk aantal gesprekken met medewerkers ook een ambitie is bepaald.

Een bredere observatie ziet op de vooral financieel gerichte inzet van de huidige controlfunctie, maar ook dat de structuur waarin verschillende processen zijn ingericht niet zodanig is dat de interne beheersing voldoende risico beheersend kan worden ingericht. Om hier een passende structuur voor in te richten is geadviseerd volgens het zogenaamde 3 lines of defence model te gaan werken. Wat ons betreft een prima passend advies dat ook in de breedte binnen decentrale overheden (en daarbuiten) wordt toegepast. Een model dat bij een goede inrichting ook zelfvoorzienend is als het gaat om taakvolwassen uitvoering in de lijn, advisering en sturing vanuit de tweede lijn en onafhankelijke controle en advisering vanuit de derde lijn. Ook een model dat het bestuur veel informatie en uiteindelijk ook comfort kan bieden over de mate waarin de organisatie in staat is risico's te beheersen en doelen te realiseren.

Om hier te komen is een heel aantal actiepunten gedefinieerd voor de korte, middellange en langere termijn. Opvallend is dat de acties op het eerste gezicht verdergaan dan alleen de controlfunctie. Zo wordt bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor de IT-strategie, voor de organisatiedoelstellingen, voor de profielen van de huidige bezetting en voor scenario-analyses in de interne rapportages. Een kleine greep uit een groot aantal geadviseerde acties. Acties die samenhang hebben, maar niet volgorde zijn voorgesteld.

Wij onderschrijven de hoofdlijnen van de adviezen en zijn u graag van dienst om een sparrende of ondersteunende rol in de uitwerking en uitvoering in te nemen. Wij zien overeenkomsten tussen de observaties van Public Value en onze observaties en bevindingen (ook uit voorgaande jaren) waardoor bij opvolging van de geformuleerde acties (indirect) ook de door ons geformuleerde aanbevelingen grotendeels opgevolgd worden. Belangrijk is de acties in samenhang te bezien en hieraan ook een prioritering toe te kennen. Een keuze voor de korte termijn is ook van invloed op de keuzevrijheid voor de middellange of langere termijn. Overigens gaan de geformuleerde acties verder dan enkel het inrichten van de controlfunctie, wat wij als positief ervaren en kan leiden tot meer bestuurlijk comfort. Daarnaast adviseren wij u, in lijn met actie 2, een verantwoordelijke 'implementatiemanager' aan te wijzen die deze taak er niet alleen 'bij' doet en daarnaast uw secretaris direct kan informeren over voortgang en aandachtspunten. Naar onze inschatting is het van belang dat het profiel van deze manager gericht is op het leggen en onderhouden van verbinding en mensen in beweging kan krijgen.

Onze observaties

Al met al ligt hiermee een advies dat breder oogt dan enkel het optimaliseren van de controlfunctie, maar feitelijk de hele organisatie zo voorstelt dat vanuit de controlfunctie optimaal kan worden gemonitord en gelegenheid ontstaat het bestuur ook vanuit risicoperspectief, scenario's en doelrealisatie kan adviseren. Formulering van KPI's, het uitzetten van een realistisch tijdpad en de prioritering en monitoring van acties is een slag die nog gemaakt moet worden.

Op basis van onze observaties heeft het optimaliseren van de controlfunctie (nog) niet de aandacht gekregen die het verdient. Inmiddels is wel een concept notitie gereed waarin verdere uitwerking heeft plaatsgevonden.

2.3 Wet DBA & relevante wijzigingen in het BBV

Wij hebben geconstateerd dat de actualisatie Notitie Overhead 2023 (nog) niet in de financiële verordening van de GRS is verwerkt. Richting boekjaar 2025 vragen wij hiervoor uw aandacht

Kwalificatie van arbeidsrelaties (Wet DBA)

Het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp) is de afgelopen jaren flink gestegen. Een deel van deze groep kwalificeert als schijnzelfstandige. Dit betekent dat op basis van wet- en regelgeving eigenlijk sprake is van een arbeidsovereenkomst. Het kabinet vindt deze situatie onwenselijk, omdat de beschermende werking van het arbeidsrecht wordt ontlopen en het sociale stelsel onder druk komt te staan. Daarom zet het kabinet de komende jaren in op het aanscherpen van regels en handhaving.

Sinds de introductie van de Wet DBA in 2016 is sprake van een handhavingsmoratorium. Dit betekent dat de Belastingdienst niet controleert en handhaaft op het bestaan van een dienstbetrekking, tenzij sprake is van kwaadwillendheid. Vanaf 1 januari 2025 komt het handhavingsmoratorium naar verwachting te vervallen en gaat de Belastingdienst weer volledig handhaven. Hierdoor kunnen naheffingsrisico's ontstaan. Daarnaast werkt het kabinet aan nieuwe wetgeving voor de beoordeling van arbeidsrelaties. In het Hoofdlijnenakkoord is te lezen dat de behandeling van deze wetgeving door het nieuwe kabinet zal worden voortgezet. Kort gezegd zal de nieuwe wetgeving meer nadruk leggen op de vraag of het werk en de werkende organisatorisch zijn ingebed in de organisatie van de werkverschaffer. Daarmee wordt bedoeld of het werk een kernactiviteit van de organisatie vormt en zij aan zij met werknemers wordt verricht. In dat geval zal eerder sprake zijn van een arbeidsovereenkomst. De nieuwe wetgeving zal naar verwachting niet eerder ingaan dan 1 januari 2026.

Organisaties die werken met zelfstandigen die eigenlijk werknemer zijn lopen financiële risico's. Zo is er vanaf 1 januari 2025 sprake van een naheffingsrisico vanuit de Belastingdienst. Ook kunnen zelfstandigen die eigenlijk werknemer zijn vorderingen instellen op grond van arbeidsrechtelijke verplichtingen en kunnen verplichte pensioenregelingen leiden tot pensioenvorderingen.

Om dergelijke risico's te voorkomen is het voor organisaties die zelfstandigen inhuren van belang om de huidige inhuur van zelfstandigen en het inhuurproces onder de loep te nemen. De GRS huurt een aantal zelfstandigen in. Graag benadrukken wij het belang van implementatie van maatregelen om risico's in het kader van de Wet DBA te beperken nu handhaving nadrukkelijk op de landelijke agenda is gezet en geconcretiseerd. Wij hebben begrepen dat de GRS de risico's inmiddels in kaart heeft.

Notitie Overhead

De Commissie BBV heeft in de notitie Overhead 2023 de regelgeving met betrekking tot de toerekening van Overhead geactualiseerd, verduidelijkt en samengevoegd in één notitie. De notitie is van toepassing vanaf begroting 2025. De belangrijkste uitspraken en aanbevelingen, die relevant zijn voor de GRS, zijn als volgt:

- ▶ **Stellige uitspraak:** De definitie van overhead is aangescherpt waardoor alle functies die onderdeel uitmaken van een specifieke taak geen onderdeel zijn van de overhead.
- ▶ **Aanbevelingen:** De Commissie BBV adviseert om overhead niet bij de begroting vorm te geven maar door middel van de financiële verordening of door een notitie overhead aan het algemeen bestuur voor te leggen en deze periodiek te herzien. In deze nota neemt de GRS keuzes op ten aanzien van: kaderstelling, methodiek en onderscheiding primaire processen en overhead.

Wij hebben geconstateerd dat de actualisatie van de hiervoor genoemde notitie (nog) niet integraal in de financiële verordening van de GRS is verwerkt. Richting boekjaar 2025 vragen wij hiervoor uw aandacht.

2.4 Vooruitblik jaarrekeningcontrole 2024

De (administratieve) integratie van Drechtwerk is van een niet te onderschatten belang voor een soepel controleproces

Inleiding

Op basis van onze bevindingen vanuit de interim-controle blijft onze controle-aanpak ook voor 2024 hoofdzakelijk gegevensgericht. Dit betekent ook dat er voor de jaarrekeningcontrole de nodige acties moeten worden verricht. We hebben de belangrijkste acties voor u op een rij gezet. De komende periode staan de onderstaande acties gepland (niet limitatief).

Onderstaande acties zijn over het algemeen (reeds) standaard onderdeel van het afsluitingsproces. Wij hebben onderstaand enkel de belangrijkste acties benoemd, waarover op ambtelijk niveau ook de afspraken zijn gemaakt.

SDD

Algemeen

- ▶ Afstemming detailplanning jaarrekeningcontrole (hiervoor wordt met de organisatie, inclusief Drechtwerk, een voorbereidingsbijeenkomst gepland).
- ▶ Uitvoering van de werkzaamheden (tweede deel van het jaar) ten aanzien van aanbestedingsrechtmatigheid (inclusief regionaal aanbestede contracten en wezenlijke wijzingen), inkopen en personeel in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording.
- ▶ Data-analyse op het inkoop- en factuurverwerkingsproces (SDD).

Sociaal domein

- ▶ Controle van de overgedragen regelingen (bijlage bij de jaarstukken).
- ▶ Voor de gemandateerde taken leefgeld, inburgering, toeslagenaffaire en enkele (andere) kleinere SiSa-regelingen die de deelnemende gemeenten op basis van dienstverleningsovereenkomsten bij de GR Sociaal belegd hebben blijft afstemming tussen de GR Sociaal en de gemeenten in het kader van de rechtmatigheidscontroles van groot belang. Inmiddels heeft via het RCO en de betrokken accountants afstemming plaatsgevonden over de vorm en inhoud van de rapportages en de geplande afronding van de controles.

- ▶ Review en afstemming van de werkzaamheden tweede half jaar van het RMO-team.
- ▶ Afspraken formaliseren met accountants van de verbonden partijen (Rotterdam/RBZ, Verder) over de aan te leveren informatie per jaareinde.
- ▶ Controle beschermd wonen (door centrumgemeente Dordrecht gemandateerde taak).

Drechtwerk

- ▶ Voorbereiden van een analyse van door superusers en generieke gebruikersaccounts doorgevoerde mutaties en mutaties in crediteurenstamgegevens.
- ▶ Opstellen position paper i.h.k.v. status van de herstelacties begeleid werken en individueel detacheren.
- ▶ Besluitvorming (blijft) vereist ten aanzien van toekomst huisvesting Drechtwerk in relatie tot voorziening groot onderhoud, MJOP en reservering sloopkosten.
- ▶ Actualiseren onderbouwingen voorziening groot onderhoud o.b.v. het MJOP. Op basis van het BBV moet sprake zijn van een actueel plan (maximaal 5 jaar oud).
- ▶ Toetsen mogelijke afwaardering van de lening u/g Confed.
- ▶ Formaliseren van de agiostorting in Drechtwerk B.V.

Onlangs hebben we gezamenlijk het controletraject 2023 geëvalueerd. Afsproken is dat de controle van de GRS meer centraal aangestuurd en gecoördineerd gaat worden. Hiermee borgen we dat alle gevraagde controle-informatie van voldoende diepgang is en klaar ligt op het moment dat de jaarrekeningcontrole van start gaat. De verdere (administratieve) integratie van Drechtwerk is hierin van een niet te onderschatten belang. Uiteraard zullen/ kunnen wij u hierin ondersteunen.

3. Bevindingen interim-controle jaarrekening

3.1 [Controleaanpak en aandacht voor fraude en non-compliance](#)

3.2 [Onze werkzaamheden bij de processen](#)

3.3 [Overzicht van onze bevindingen bij de processen](#)

3.4 [Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls](#)

3.5 [Informatiebeveiliging en cybersecurity](#)

3.6 [Verbijzonderde Interne Controle](#)

3.1 Controleaanpak en aandacht voor fraude en non-compliance (1)

Belangrijkste aandachtspunten in de controle: management override en ongeautoriseerde handelingen in IT-systemen

Controleaanpak en doel van de interim-controle

Het doel van de jaarrekeningcontrole is een oordeel tot uitdrukking brengen over de getrouwheid van de jaarrekening van de GRS. De controle heeft onder meer betrekking op het overwegen van de interne beheersing die voor het opstellen van de jaarrekening relevant is, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden passend zijn, maar niet met het doel een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing tot uitdrukking te brengen. Het gaat hierbij niet alleen over de kwaliteit van de accountantscontrole, maar ook over de wijze waarop de GRS hiervan kan profiteren.

Op basis van onze bevindingen bij deze werkzaamheden, geven wij, in het kader van onze natuurlijke adviesfunctie, in deze management letter aanbevelingen over de opzet van de administratieve organisatie en berichten wij u over vastgestelde tekortkomingen in de uitvoering daarvan en in hoeverre corrigerende maatregelen door management zijn genomen.

De aangelegenheden waarover wij rapporteren betreffen die tekortkomingen die tijdens de controle zijn geïdentificeerd en waarbij wij van mening zijn dat deze voldoende belangrijk zijn om verslag van te doen.

Onze inschatting van de aandachtspunten

In het kader van de controle van de jaarrekening 2024 en onze aanpak hebben wij een zogenaamde initiële risico-inschatting gemaakt. Wij zien de volgende aandachtspunten bij de controle van de jaarrekening van de GRS:

- ▶ In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Wij zijn van mening dat de mogelijkheden, om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten, beperkt zijn. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsprocessen en bijzondere journaalposten in detail.
- ▶ De IT audit 2024 is nog niet volledig afgerond. Mogelijk volgen uit de bevindingen nog (aanvullende) aandachtspunten / risico's voor de jaarrekeningcontrole 2024 van de GRS. Op basis van onze eerste observaties zijn v.w.b. de Drechtwerk-applicaties een groot aantal van de aandachtspunten in 2023/2024 opgevolgd. In de definitieve management letter 2024 zullen wij hierover rapporteren.

3.1 Controleaanpak en aandacht voor fraude en non-compliance (2)

Benodigde acties: aandacht voor diepgang van de frauderisicoanalyse (incl. corruptie) en opstellen van een frauderesponsplan

Onze bevindingen

Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole van de GRS houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met de ambtelijke organisatie en portefeuillehouder. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties, mede aan de hand van de door u opgestelde frauderisicoanalyse en de compliance vragenlijst, besproken met ambtelijke organisatie en portefeuillehouder. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

ONZE BEVINDINGEN			
Fraude	2024	2023	Evaluatie
Frauderisicoanalyse uitgevoerd	☹️	☹️	De GRS heeft een integrale frauderisicoanalyse gedocumenteerd. In de diepgang en de geplande werkzaamheden kan de GRS nog stappen zetten. Wij adviseren u te heroverwegen in hoeverre de geplande werkzaamheden de frauderisico's echt mitigeren. Wij moedigen u aan de frauderisicoanalyse periodiek te blijven actualiseren en bestuurlijk te blijven agenderen.
Gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregistratie	☹️	☹️	Drechtsteden-regio is een gedragscode en klokkenluidersregelingen geformaliseerd. De GRS lift hierop mee en deze wordt in regionaal verband periodiek geactualiseerd. Tevens wordt jaarlijks (o.a. vanuit de vertrouwenspersonen) gerapporteerd over incidenten (voor zover van toepassing). Drechtwerk heeft (nog) haar eigen procedures in dit kader. Wij adviseren u de procedures in dit kader (verder) te uniformeren.
Frauderresponsplan	☹️	☹️	De GRS beschikt niet over een geformaliseerd frauderesponsplan. Een frauderesponsplan stelt de GRS in staat om adequaat en voortvarend te handelen om schade voor de organisatie, in welke vorm dan ook, zoveel mogelijk te beperken. Ter inspiratie: de werkgroep Fraude van de NBA heeft de handreiking ‘Opstellen frauderesponsplan - Aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders’ ontwikkeld.
Incidenten	😊	NEW	In 2023 heeft de GRS (Drechtwerk) te maken gehad met externe fraude. Wij hebben vastgesteld dat de procedures, om deze vorm externe fraude te voorkomen, zijn aangescherpt. Tot en met medio 2024 geen sprake van geconstateerde fraude. Daarnaast volgen vanuit de RMO controles geen aanwijzingen voor materiële bevindingen met betrekking tot het niet-naleven van het M&O beleid.
Corruptie	NEW	—	De GRS heeft geen geformaliseerd beleid met betrekking tot het voorkomen van corruptie. In de frauderisicoanalyses wordt corruptie wel zijdelings geraakt, echter met onvoldoende diepgang.
Totaal indruk	☹️	☹️	Benodigde acties: aandacht voor diepgang van de frauderisicoanalyse (incl. corruptie) en opstellen van een frauderesponsplan.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

3.2 Onze werkzaamheden bij de processen

In bijlagen 4.1 en 4.2 geven wij vanuit onze natuurlijke adviesrol aanbevelingen op welke wijze verbeteringen in de interne beheersing mogelijk zijn

Belangrijkste processen

Aan de navolgende processen hebben wij specifiek aandacht geschonken tijdens onze interim-controle:

- ▶ Begroten en verantwoorden;
- ▶ Memoriaalboekingen;
- ▶ Aanbestedingen;
- ▶ Inkopen;
- ▶ Betalingen;
- ▶ Personeel;
- ▶ Wmo;
- ▶ Participatiewet;
- ▶ Opbrengst detacheringen.

Voor elk proces beoordelen wij de volgende onderdelen:

- ▶ **AO/IB:** Is sprake van een actuele en toereikende procesbeschrijving met voldoende beheersmaatregelen?
- ▶ **IT-maatregelen:** Zijn in en rondom het systeem voldoende waarborgen getroffen ten aanzien van de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking?
- ▶ **VIC:** Heeft de VIC de interne beheersmaatregelen getoetst en kunnen wij daar gebruik van maken?

Indien al deze vragen positief kunnen worden beantwoord, is de organisatie optimaal in control en kunnen ook wij gebruik maken van uw eigen interne beheersing. De vaak tijdrovende en gedetailleerde gegevensgerichte werkzaamheden (die ook nog eens achteraf plaatsvinden), kunnen dan beperkt blijven tot een minimum.

Natuurlijk zijn er meerdere processen te onderkennen, ook met een financiële gevolgen. Op basis van onze ervaring, de kwaliteit en omvang van deze kleinere processen en om efficiency redenen hebben wij deze echter niet procesmatig / systeemgericht getoetst, maar zullen wij (achteraf) gegevensgerichte werkzaamheden uitvoeren in de vorm van steekproeven / deelwaarnemingen, cijferanalyses, verbandcontroles, etc.

Een totaaloverzicht van de effectiviteit van de processen is opgenomen in hoofdstuk 3.3. De processen waar een significant (fraude)risico mee gemoeid is danwel waar (significante) bevindingen zijn geconstateerd tijdens onze werkzaamheden zijn vervolgens nader uitgewerkt in bijlagen 4.1 en 4.2.

Vanzelfsprekend geven wij vanuit onze natuurlijke adviesrol aanbevelingen op welke wijze verbeteringen in de interne beheersing mogelijk zijn. Dit ligt vast in de detailbevindingen (bijlagen 4.1 en 4.2). Daarbij is het wel van belang dat de GRS zelf de keuze maakt welke mix van interne beheersingsmaatregelen (en dus ook risico's) u acceptabel en optimaal vindt. Onze controleaanpak en advisering zullen wij daarop afstemmen. Op de volgende pagina geven wij ons totaalbeeld van de significante processen.

3.3 Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de processen (1)

Totaaloverzicht processen

Effectiviteit van de significante processen

In onderstaande overzichten geven wij ons totaalbeeld van de effectiviteit van de processen. Voor het inzicht uitgesplitst naar SDD en Drechtwerk.

Processen SDD				
	Opzet/ bestaan 2024	Opzet/ bestaan 2023	Impact IT	VIC
Begroten en verantwoorden	😊	😊	N.v.t.	😞
Memoriaalboekingen	😞	😞	N.v.t.	😐
Aanbestedingen	😐	😐	N.v.t.	😐
Inkopen	😊	😊	N.v.t.	😊
Betalingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Personeel	😊	😊	N.v.t.	😞
Wmo	😐	😐	😊	😊
Participatiewet	😐	😐	😊	😊

Processen Drechtwerk				
	Opzet/ bestaan 2024	Opzet/ bestaan 2023	Impact IT	VIC
Memoriaalboekingen	😊	😞	N.v.t.	😊
Inkopen	😐	😞	😞	😊
Betalingen	😊	😊	N.v.t.	😊
Personeel	😊	😞	😞	😐
Opbrengst detacheringen	😐	😐	😞	😞

In het overzichten hierboven geven wij weer in hoeverre de processen voldoen aan de genoemde normen. Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden komen wij op dit moment tot de conclusie dat de beheersorganisatie van de GRS (voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening) in opzet voldoende tot goed scoort, rekening houdend met de uitkomsten van de werkzaamheden van de VIC. Omdat de AO/IB niet altijd goed is opgezet of goed werkt, kunnen wij voor wat betreft de insteek van onze controle nog niet altijd op de processen steunen. Er zijn in onze aanpak daarom aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden noodzakelijk zijn, zie voor de details van onze bevindingen in bijlagen 4.1 en 4.2.

Als onderdeel van de interim-controle bij de SGD hebben de IT auditors de opzet en het bestaan van de algemene IT-beheersmaatregelen in K2F en AFAS beoordeeld. De SGD zal de detailbevindingen en de implicaties van deze bevindingen voor de processen van de GRS (via de bestuurlijke lijn) via de regionale management letter 2024 met u delen. Zie ook hoofdstuk 3.4 t.a.v. ICT.

3.3 Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de processen (2)

Totaaloverzicht processen

Samenvatting detailbevindingen per proces

In onderstaande overzichten geven wij een samenvatting van de belangrijkste detailbevindingen. Deze zijn integraal uitgewerkt in de bijlagen 4.1 en 4.2.

Overzicht detailbevindingen SDD		
Nr.	Detailbevinding	Prioriteit
1	Inkopen - De prestatiecontrole wordt niet zichtbaar vastgelegd.	Middel
2	Memoriaalboekingen - Er vindt geen zichtbare controle op doorgevoerde memoriaalboekingen plaats.	Hoog
3	Wmo / Participatiewet - In het proces van de intake tot en met de toekenning is geen functiescheiding ingebouwd tussen de functionaris die de aanvraag beoordeelt, de beschikking afgeeft en de beschikking controleert (wordt niet afgedwongen).	Laag
4	Participatiewet - Bij de uitvoering van de PW wordt niet afgedwongen dat er bij het opstellen van een uitkeringsdossier/het toekennen van een uitkering een beschikking wordt opgesteld.	Laag
5	Participatiewet - Enkele processen van de PW worden rechtstreeks door Uitkeringenbeheer verwerkt..	Laag
6	Participatiewet - Medewerkers Uitkeringenbeheer kunnen zelf nieuwe uitkeringsdossiers aanmaken, consultants zijn niet altijd benodigd.	Hoog
7	Wmo/Participatiewet - Medewerkers in de uitvoering die verantwoordelijk zijn voor het uitdraaien van het betaalvoorstel kunnen bedragen aanpassen.	Hoog
8	Wmo - De consultant is degene die de WMO-aanvraag beoordeelt en verder registreert.	Laag

Overzicht detailbevindingen Drechtwerk		
Nr.	Detailbevinding	Prioriteit
1	Memoriaalboekingen - Geen zichtbare functiescheiding en/of autorisatie vindt niet altijd plaats.	Hoog
2	Inkopen - Vastlegging prestatielevering vindt niet altijd consequent plaats.	Middel
3	Inkopen - Functiescheiding tussen inkoper en prestatie-akkoordverklaarder wordt niet afgedwongen.	Middel
4	Inkopen - Muteren van crediteurenstamgegevens vindt niet in functiescheiding plaats. VIC voert achteraf wel controles uit.	Hoog
5	Aanbestedingen - Geen oplegnotitie inkoopstrategie/ geen preventieve controle in de lijn.	Middel
6	Aanbestedingen - Contractenregister / verplichtingenadministratie is onvolledig.	Middel
7	Opbrengst Detacheringen - Geen volledigheidcheck vanuit contractenregister of salarisadministratie naar verantwoorde omzet.	Hoog
8	Opbrengst Detacheringen - Foutgevoelige registraties in Excel.	Middel

In het kader van de meeste van de gerapporteerde detailbevindingen voert de VIC/RMO achteraf controles uit, echter aangezien de detailbevindingen volgen vanuit onze observaties van lijnorganisatie rapporten wij deze wel in de management letter. Ons beeld is dat momenteel controlemaatregelen beperkt in de lijn belegd zijn. Advies is om e.e.a. waar mogelijk vanuit een Three Lines of Defense model te organiseren. In de huidige organisatieontwikkeling en proces(her)-ontwerp heeft dit de aandacht.

3.4 Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls (1)

Wij hebben de automatiseringsorganisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld

IT-audit algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole is een IT-audit in uitvoering. De IT-audit is primair gericht op de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking ten behoeve van de totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat de IT-audit zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Het inzicht in de gebruikte IT-applicaties en ondersteunende IT-infrastructuur, vormen een onderdeel van het inzicht in de interne beheersing. Algemene IT-beheersingsmaatregelen (hierna: IT General Controls) rond de IT-processen leveren een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's die voortkomen uit het gebruik van IT.

De scope van relevante IT General Controls wordt jaarlijks beoordeeld en kan hierdoor afwijken van de scope van voorgaande jaren.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW aandacht te besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij hebben de automatiseringsorganisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft voorsnog enkele tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

SGD

Iedere klantorganisatie van de SGD heeft, naast de hieronder genoemde applicaties, een eigen salarisadministratie in AFAS en financiële administratie in Key2Financiën (K2F). Als onderdeel van de interim-controle bij de SGD hebben onze IT auditors de opzet en het bestaan van de algemene IT-beheersmaatregelen in AFAS en K2F beoordeeld. Ook de maatregelen continuïteit voor Suite4SociaalDomein vallen onder de verantwoordelijkheid van de SGD. De SGD zal de detailbevindingen en de implicaties van deze bevindingen voor de processen van de GRS (via de bestuurlijke lijn) via de regionale management letter 2024 met u delen. De bevindingen zoals gerapporteerd in deze management letter zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen binnen de GRS.

Bevindingen IT General Controls

Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors een aantal algemene IT-beheersmaatregelen maatregelen beoordeeld voor Icount, Imake en AFAS. Daarnaast hebben wij de maatregelen logische toegangsbeveiliging en change management voor Suite4SociaalDomein beoordeeld. Dit om de impact van de risico's van onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en verstoringen te kunnen vaststellen voor die systemen die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten.

Vanaf de volgende pagina zijn de bevindingen opgenomen met betrekking tot de opzet en het bestaan van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte IT General Controls voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole. De impact van de bevindingen met betrekking tot de IT General Controls zal bij de betreffende processen worden behandeld.

3.4 Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls (2)

Per applicatie

Overzicht en evaluatie van ITCG - per applicatie

In onderstaand overzicht geven wij een overzicht en evaluatie van de bevindingen per applicatie.

OVERZICHT EN EVALUATIE VAN ITCG - PER APPLICATIE	S4SD		lcount		lmake		AFAS	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Logische toegangsbeveiliging								
LT.1 - Procedure autorisatiebeheer	–	😊	–	😊	–	😞	–	N.v.t.
LT.2 - Periodieke controle op toegang en juistheid ingerichte autorisaties	–	😞	–	😞	–	😞	–	N.v.t.
LT.3 - Identificatie van gebruikers voor toegang tot applicaties	–	😊	–	😊	–	😊	–	N.v.t.
LT.4 - Authenticatie	–	😊	–	😞	–	😞	–	N.v.t.
LT.5 - Administrator- en superuser-accounts	–	😊	–	😊	–	😞	–	N.v.t.
LT.6 - Database-toegang	–	–	–	–	–	–	–	N.v.t.
Change management								
CM.1 - Wijzigingsbeheer applicaties	–	–	–	–	–	–	–	N.v.t.
CM.2 - Gescheiden IT-omgevingen	–	–	–	–	–	–	–	N.v.t.

De impact van deze bevindingen ten aanzien van de applicaties op de processen zijn meegenomen in hoofdstuk 3.3. De IT audit 2024 is nog niet volledig afgerond. Mogelijk volgen uit de bevindingen nog (aanvullende) aandachtspunten / risico's voor de jaarrekeningcontrole 2024 van de GRS. Op basis van onze eerste observaties zijn v.w.b. de Drechtwerk-applicaties een groot aantal van de aandachtspunten in 2023/2024 opgevolgd. Indien van toepassing zullen wij het management na afloop van de IT-audit het management hierover separaat rapporteren.

3.5 Informatiebeveiliging en cybersecurity (1)

Nog geen integrale IT strategie met betrekking tot o.a. cybersecurity. Wij adviseren u hiermee aan de slag te gaan

Vanuit onze natuurlijke adviesrol attenderen wij u graag op een aantal ontwikkelingen op het gebied van informatiebeveiliging. Digitale weerbaarheid is hierin een belangrijk thema, mede door de toenemende eisen voor digitale veiligheid vanuit Europese wet- en regelgeving. Om de juiste weerbaarheid te bereiken dient een zorgvuldige afweging te worden gemaakt tussen het implementeren en continu bewaken van beheersingsmaatregelen en het accepteren van risico's anderzijds. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zijn in toenemende mate afhankelijk van de continuïteit van IT-systemen en digitale verbindingen met de buitenwereld, waardoor verstoring, uitval of een cybersecurity incident grote gevolgen kan hebben. Op basis van onze cyber in de audit aanpak hebben wij in afstemming met de CISO (van de SGD) een drietal hoofdthema's op het gebied van cybersecurity besproken:

1. Security governance & management

Dit thema ziet toe op inzicht in het IT-landschap en kritieke IT-systemen, aanwezigheid van een informatiebeveiligingsbeleid, verantwoordelijkheden rondom informatiebeveiliging beleggen, informatiebeveiligingsbewustzijn, IT-risicomanagement, classificatie van data en/of IT-systemen, en leveranciersmanagement. Bij de IT-auditwerkzaamheden hebben we de getroffen maatregelen m.b.t. security governance & management geïnventariseerd en bewijsstukken geïnspecteerd. Security governance & management is door de GRS grotendeels uitbesteed aan de SGD. Advies is om binnen de GRS ook een CISO te benoemen.

2. Beveiliging van IT-systemen

Om kwetsbaarheden tegen te gaan is het van belang om IT-systemen te beveiligen. Dit houdt in dat uw organisatie de IT-systemen op een consistente manier conform de BIO configureert zodat cybersecurityincidenten, ongeautoriseerde handelingen en gijzeling van data kunnen worden tegengegaan. Voor bevindingen in dit kader wordt verwezen naar paragraaf 3.4.

3. Security operations

Security operations heeft betrekking op de activiteiten en getroffen maatregelen uitgevoerd door de organisatie om cybersecurity kwetsbaarheden te monitoren, preventief tegen te gaan, te onderzoeken en te reageren. Wij adviseren een intern security incident management proces op te stellen en organisatie breed te communiceren zodat beveiligingsincidenten worden beheerst en tijdig worden opgevolgd. Daarnaast adviseren wij u een IT continuïteitsplan op te stellen en jaarlijks te testen met de betreffende serviceorganisaties (o.a. SGD, Axians, 1DO).

Overige observaties

Per 1 januari 2023 is Drechtwerk geïntegreerd in de GRS. Hierdoor is tevens het IT landschap van de GRS gewijzigd. Het IT beheer van de SDD is over het algemeen op orde. Binnen Drechtwerk is men de afgelopen periode actief bezig geweest met het uitfasen van de AS400, het aantrekken van een externe CISO, etc. Drechtwerk heeft in 2024 een gap-analyse BIO uitgevoerd en momenteel loopt het project BIO inclusief NIS2, met doelstelling eind 2024 BIO compliant te zijn. Hierna zal er aansluiting met IBD plaats vinden. GRS breed loopt e.e.a. mee in de bedrijfsvoeringsopdracht (zie paragraaf 2.2).

Er is nog geen integrale IT strategie met betrekking tot o.a. cybersecurity voor de GRS als geheel. Wij adviseren u hiermee aan de slag te gaan. Vanuit de samenvoeging met Drechtwerk is (nog) geen sprake van een integrale IT organisatie.

De IT audit 2024 is nog niet volledig afgerond. Mogelijk volgen uit de bevindingen nog (aanvullende) aandachtspunten / risico's voor de jaarrekeningcontrole 2024 van de GRS. Op basis van onze eerste observaties zijn v.w.b. de Drechtwerk-applicaties een groot aantal van de aandachtspunten in 2023/2024 opgevolgd. In de definitieve management letter 2024 zullen wij hierover rapporteren.

3.5 Informatiebeveiliging en cybersecurity (2)

Network and Information Security 2 (NIS2) is van toepassing op de GRS

NIS2 - digitale weerbaarheid verankerd in wet- en regelgeving vanuit de EU

Om de digitale weerbaarheid van organisaties te verhogen is de NIS2 (Network and Information Security 2) richtlijn vanuit de EU vastgesteld. De NIS2 richtlijn is een update van de in 2016 ingevoerde NIS-richtlijn. In Nederland ook wel bekend als NIB2 (Netwerk- en informatiebeveiligingsrichtlijn) en/of de Wbni (Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen). Lokale overheden zijn door de NIS2 aangewezen als organisaties die van vitaal belang zijn voor de samenleving. Ministeries, provincies, gemeenten en waterschappen voldoen in elk geval aan deze criteria. Voor gemeenschappelijke regelingen is dit afhankelijk van het geval. Op basis van artikel 6, onderdeel 35 van de richtlijn is de GRS een essentiële entiteit waardoor ook de GRS verplicht is om de NIS2-maatregelen te implementeren.

In het vierde kwartaal 2024 wordt NIS2 naar Nederlandse wetgeving vertaald en nadien van kracht onder de noemer 'Cyberbeveiligingswet'.

Belangrijk is dat NIS2 aanvullende eisen stelt, die niet volledig door de huidige Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) worden afgedekt, wat betekent dat in de komende periode additionele maatregelen moeten worden getroffen ten einde aan NIS2 te voldoen.

De volgende verplichtingen vallen onder NIS2:

- ▶ **Zorgplicht:** organisaties dienen een risicobeoordeling uit te voeren en op basis daarvan passende maatregelen te nemen om hun diensten te beveiligen.

- ▶ **Opleidingsplicht:** bestuursorganen dienen opgeleid te zijn, en optioneel ook werknemers, om cyberrisico's te identificeren, impact te bepalen en beveiligingsmaatregelen te selecteren.
- ▶ **Meldplicht:** cyberincidenten dienen binnen 24 uur bij de toezichthouder te worden gemeld. Tevens dient een cyberincident ook bij een sectorspecifiek Computer Security Incident Response Team (CSIRT) te worden gemeld, wat eventueel hulp en bijstand kan verlenen.
- ▶ **Toezicht:** een onafhankelijk toezichthouder zal naleving van de verplichtingen uit de richtlijn borgen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de GRS (mogelijk in samenwerking met de SGD) nog een gap-analyse tussen BIO en NIS2 uit dient te voeren. Naar aanleiding van de geconstateerde gaps worden uitdagingen verwacht op het gebied van:

- ▶ Scholing van bestuurders op het gebied van informatiebeveiliging en risicomanagement.
- ▶ Het implementeren van een gedegen incident management procedure, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende typen incidenten. De bestaande procedure dient hiervoor herijkt te worden, doordat de procedure momenteel beperkt is tot datalekken en ICT-incidenten.

3.6 Verbijzonderde Interne Controle (1)

Bevindingen vanuit VIC/RMO over het eerste half jaar 2024 zijn relatief beperkt

Verbijzonderde Interne Controle

De afgelopen jaren is veel discussie geweest over de eisen die gesteld moeten worden aan de onafhankelijkheid, positie en kwaliteit van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en de wijze waarop organisaties en accountants hierin kunnen samenwerken. Wij onderscheiden hierbij een aantal varianten / situaties voor een organisatie:

- ▶ De VIC voldoet aan de eisen van COS 610.
- ▶ De VIC werkt samen met de accountant in de uitvoering van gegevensgerichte controles.
- ▶ De organisatie kiest er voor om geen VIC uit te voeren of besteed dit uit.

Samen met de GRS concluderen wij dat het op dit moment niet realistisch om te voldoen aan de eisen van de COS 610 c.q. dit op korte termijn ook niet het streven is / moet zijn. Wel is de kwaliteit zodanig dat in goede samenwerking in belangrijke mate gebruik kan worden gemaakt van de door de VIC (in overleg met ons) voorbereide werkzaamheden; ofwel de tweede variant. Het gaat er in de kern om of de VIC werkzaamheden zijn gericht op het voorkomen of het detecteren en corrigeren van fouten in de (gehele) jaarrekening.

GRS (SDD)

Binnen de GRS zijn VIC werkzaamheden gepland danwel uitgevoerd ten aanzien van de materiële processen. Dit betreft de volgende werkzaamheden:

- ▶ Controle mutaties en salarissen/HR en declaraties.
- ▶ Inkopen, inclusief controle op prestatielevering, rechtmatigheid, fictieve facturen en Europese aanbestedingen en Wet Markt en Overheid.
- ▶ Controles door het RMO team in het kader van de lasten binnen het sociaal domein, inclusief themaonderzoeken, o.a.:
  - Handhaving PW M&O;

- Handhaving WMO M&O;
  - Energietoeslag;
  - IB signalen;
  - Door gemeenten gemandateerde taken (leefgeld, inburgering en toeslagenaffaire.
- ▶ Verstreckte en inkomende subsidies.

Vanuit de halfjaarrapportage van het RMO-team zien we cumulatief relatief beperkt getrouwheids- en rechtmatigheidsbevindingen. Onze werkzaamheden bij de interim-controle 2024 bevestigen dit beeld.

Voor de gemandateerde taken leefgeld, inburgering, toeslagenaffaire en enkele (andere) kleinere SiSa-regelingen die de deelnemende gemeenten op basis van dienstverleningsovereenkomsten bij de GR Sociaal belegd hebben blijft afstemming tussen de GR Sociaal en de gemeenten in het kader van de rechtmatigheidscontroles van groot belang. Inmiddels heeft via het RCO en de betrokken accountants afstemming plaatsgevonden over de vorm en inhoud van de rapportages en de geplande afronding van de controles.

Drechtwerk

Binnen Drechtwerk zijn VIC werkzaamheden uitgevoerd dan wel gepland ten aanzien van de materiële processen. Samengevat betreft dit de volgende werkzaamheden:

- ▶ Factuurcontrole inkopen, inclusief controle op prestatielevering, rechtmatigheid, fictieve facturen, mutatie crediteurenstamgegevens, kick-backs en Europese aanbestedingen.
- ▶ Betalingen, inclusief handmatige betalingen en rollen/ rechten in de bankapplicatie.
- ▶ Mutaties crediteurenstamgegevens.

3.6 Verbijzonderde Interne Controle (2)

Belangrijk verbeterpunt: vertalen van het (volledige) normenkader naar het toetsingskader om volledigheid van de gepland VIC/RMO werkzaamheden te waarborgen

- ▶ Verkopen, inclusief kascontroles, aansluiting (detacherings)contracten en begeleid werken.
  - ▶ Personeel, inclusief juistheid van de doorgevoerde mutaties, declaraties, autorisatie van afspraken, begeleid werken, bruto-netto controles en maandelijks mutatielijsten.
  - ▶ Kasverkeer.
- Vanuit de halfjaarrapportage van de VIC zien we cumulatief relatief beperkt getrouwheid- en rechtmatigheidsbevindingen. De aanbevelingen van de VIC richten zich vooral op aanscherping van interne procedures. Onze werkzaamheden bij de interim-controle 2024 bevestigen dit beeld.
- Doorontwikkeling van de VIC/RMO**
- Wij zijn van mening dat de meerwaarde/ kracht van de VIC op onderdelen verhoogd kan worden. Wij zien o.a. de volgende verbeterpunten:
- ▶ Een ander verbeterpunt is het concreet (en zichtbaar) vertalen van het (volledige) normenkader naar het toetsingskader om de volledigheid van de toetspunten binnen de geplande VIC/RMO werkzaamheden te waarborgen. V.w.b. de toetspunten vanuit de landelijke wetgeving is volledigheid van de toetspunten geborgd in Checkpoint, echter die ondervangt niet de gemeentelijke verordeningen en de toetspunten voor de andere materiele processen.
  - ▶ Andere verbeterpunten zijn:
    - Een tijdige en risicogerichte controle (tenminste eens per half jaar) op de doorgevoerde memoriaalboekingen (voor zover niet reeds in de lijn functiescheiding is/wordt afgedwongen); en
    - Een controle op de volledigheid van de detacheringsopbrengsten.

- ▶ In de spend-analyse (die voor de gemeenschappelijke regeling in zijn geheel opgesteld wordt) wordt een analyse gemaakt of contracten met een besteding boven de Europese aanbestedingsgrens terecht wel of niet aanbesteed zijn. Per contract dat via een Europese aanbestedingsprocedure tot stand is gekomen dient tevens beoordeeld te worden in hoeverre sprake is van een ontoelaatbare wezenlijk wijziging. Wij hebben vernomen dat dit evenals afgelopen jaar wordt opgenomen in de spend-analyse. Daarnaast dient voor regionaal aanbestede contracten op regionaal niveau beoordeeld te worden of terecht wel of niet aanbesteed is en dient voor alle aanbestede contracten beoordeeld te worden of sprake is van een ontoelaatbare wezenlijke wijziging. Ook in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording zien wij hierin een belangrijk verbeterpunt.

4. Bijlagen

4.1 Overzicht van onze bevindingen SDD

4.2 Overzicht van onze bevindingen Drechtwerk

4.1 Overzicht van onze bevindingen SDD (1)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
1. Inkopen - De prestatiecontrole wordt niet zichtbaar vastgelegd.				
Middel	De prestatiecontrole wordt niet zichtbaar vastgelegd in de lijn.	<p>[1] Formuleren van heldere kaders om de kwaliteit en uniformiteit ten aanzien van prestatieverklaringen te borgen (prestatielevering consistent zichtbaar vastleggen binnen of buiten Key2Financien).</p> <p>[2] De controle op de prestatielevering expliciet onder de aandacht van de functionarissen te blijven brengen en interne controlewerkzaamheden op dit aspect voort te zetten voor de rest van het jaar.</p>	Overnemen van aanbeveling t.b.v. proces maken we in 2025 concreet. Wordt vooralsnog - evenals eerdere jaren - (deels) ondervangen door gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. prestatielevering.
2. Memoriaalboekingen - Er vindt geen zichtbare controle op doorgevoerde memoriaalboekingen plaats.				
Hoog	Er vindt geen zichtbare controle op doorgevoerde memoriaalboekingen plaats. Medewerker beoordeelt enkel de aanwezigheid van een boekingsdocument, maar voert inhoudelijk (zichtbaar) geen controle uit.	Het proces (her)inrichten waarbij controle-technische functiescheiding afgedwongen wordt bij het doorvoeren van memoriaalboekingen, danwel de functiescheiding zichtbaar maken.	Controle scherpen we vanaf 2025 aan naar tenminste twee keer per jaar. De SGD zorgt voor autorisatie van medewerkers die memorialen mogen boeken en de SGD zorgt voor een 'technische' controle. De indiener doet de 'inhoudelijke' controle voordat de memoriaalboeking wordt ingestuurd naar het SGD. VIC/RMO doet jaarlijks aan het eind van iedere boekjaar een gegevensgerichte werkzaamheden via een themaonderzoek.	Gegevensgerichte controle op de doorgevoerde memoriaalboekingen met verhoogd risicoprofiel.

4.1 Overzicht van onze bevindingen SDD (2)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
3. Wmo / Participatiewet - In het proces van de intake tot en met de toekenning is geen functiescheiding ingebouwd tussen de functionaris die de aanvraag beoordeelt, de beschikking afgeeft en de beschikking controleert (wordt niet afgedwongen).				
Laag	In het proces van de intake tot en met de toekenning is geen functiescheiding ingebouwd tussen de functionaris die de aanvraag beoordeelt, de beschikking afgeeft en de beschikking controleert (wordt niet afgedwongen). Proces intake en toekenning en beschikking gebeurt niet allemaal door dezelfde medewerker. FO Poort doet intake en FO inkomen specialisten rapport/advies BO geeft de beschikking af. Controle van de beschikking door de FO is er bij de lean processen uitgehaald.	Aanbrengen van secundaire functiescheiding binnen het proces van beoordeling en beschikken van de uitkeringen ter voorkoming van onrechtmatig verstrekte en betaalde uitkeringen. Overigens wordt tekortkomingen in dit proces wel achteraf (deels) ondervangen door uitvoering van de RMO controles.	Overnemen van aanbeveling t.b.v. proces maken we in 2025 concreet. Er is 2024 een project 'procesverbetering' gestart om processen onder handen te nemen en te beschrijven, dit mede ingegeven door de organisatieverandering. Verder zijn we voornemens - in 2025 - de organisatie verder in te richten op basis van het 3-lines model (zoals ook beschreven in advies Public Value). Wordt voor 2024 nog (deels) ondervangen door gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. sociaal domein.
4. Participatiewet - Bij de uitvoering van de PW wordt niet afgedwongen dat er bij het opstellen van een uitkeringsdossier/het toekennen van een uitkering een beschikking wordt opgesteld.				
Laag	Bij de uitvoering van de Participatiewet wordt niet afgedwongen dat er bij het opstellen van een uitkeringsdossier/het toekennen van een uitkering een beschikking wordt opgesteld.	In het proces afdwingen van een beschikking laten afdwingen. Overigens wordt tekortkomingen in dit proces wel achteraf (deels) ondervangen door uitvoering van de RMO controles.	Overnemen van aanbeveling t.b.v. proces maken we in 2025 concreet. Wordt meegenomen het hiervoor genoemde project 'procesverbetering'. Voor 2024 - evenals eerdere jaren - worden gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO uitgevoerd.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. sociaal domein.

4.1 Overzicht van onze bevindingen SDD (3)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
5. Participatiewet - Enkele processen van de PW worden rechtstreeks door Uitkeringenbeheer verwerkt.				
Laag	Enkele processen van de Participatiewet rechtstreeks door Uitkeringenbeheer verwerkt. In de mandatering is geregeld dat medewerkers Uitkeringenbeheer onder verantwoordelijkheid van het afdelingshoofd zowel aanvragen kunnen beoordelen als verwerken. Het aanbrengen van het 4-ogen principe in deze processen is van belang.	Aanbrengen van (secundaire) functiescheiding binnen het proces. Overigens wordt tekortkomingen in dit proces wel achteraf (deels) ondervangen door uitvoering van de RMO controles.	Overnemen van aanbeveling t.b.v. proces maken we in 2025 concreet. In project 'procesverbetering' wordt aanbrengen van (secundaire) functiescheiding overwogen. Eventuele risico's worden vooralsnog - evenals eerdere jaren - (deels) ondervangen door gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. sociaal domein.
6. Participatiewet - Medewerkers Uitkeringenbeheer kunnen zelf nieuwe uitkeringsdossiers aanmaken, consulenten zijn niet altijd benodigd.				
Hoog	Medewerkers Uitkeringenbeheer kunnen zelf nieuwe uitkeringsdossiers aanmaken, consulenten zijn niet altijd benodigd. Het is dus voor medewerkers Uitkeringenbeheer mogelijk om zelfstandig nieuwe uitkeringsdossiers aan te maken en daarmee een uitkering te starten. Een aanvraagformulier is derhalve niet nodig en er vindt ook geen controle plaats door de consulenten.	Aanbrengen van (secundaire) functiescheiding binnen het proces. Overigens wordt tekortkomingen in dit proces wel achteraf (deels) ondervangen door uitvoering van de RMO controles.	Overnemen van aanbeveling t.b.v. proces maken we in 2025 concreet. In project 'procesverbetering' wordt aanbrengen van (secundaire) functiescheiding overwogen. Eventuele risico's worden vooralsnog - evenals eerdere jaren - (deels) ondervangen door gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. sociaal domein.

4.1 Overzicht van onze bevindingen SDD (4)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
7. Wmo/Participatiewet - Medewerkers in de uitvoering die verantwoordelijk zijn voor het uitdraaien van het betaalvoorstel kunnen bedragen aanpassen.				
Hoog	Medewerkers in de uitvoering die verantwoordelijk zijn voor het uitdraaien van het betaalvoorstel kunnen bedragen aanpassen. Alleen bestaande rekeningnummers konden worden gebruikt waardoor er een risico op onrechtmatige betaling aan bestaande cliënten bestaat. De betreffende medewerkers in de uitvoering zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de betaaladvieslijst en versturen deze naar de financiële administratie en contractmanagement. Zij lezen deze in en zetten de eerste handtekening.	Het uitvoeren van controles op de juistheid van de bankrekeningnummers voordat de betaling doorgezet wordt. Overigens wordt tekortkomingen in dit proces wel achteraf (deels) ondervangen door uitvoering van de RMO controles.	Wordt deels overgenomen. Eerst in 2025 extra gegevensgerichte werkzaamheden op uitvoeren. Proces is als volgt. De backoffice zet de betaallijsten klaar voor de eerste betaler/handtekening, i.c. financiële administratie en contractmanagement. Eerste betaler/handtekening laadt de betaaladvieslijsten in het betaalsysteem (BNG). Zij lezen alleen in en controleren niet. Vanuit P&C (tweede betaler/handtekening wordt akkoord gegeven. Daarna vindt automatisch de betaling plaats via de BNG. Eventuele risico's worden vooralsnog - evenals eerdere jaren - (deels) ondervangen door gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. sociaal domein, inclusief betalingen.
8. Wmo - De consulent is degene die de WMO-aanvraag beoordeelt en verder registreert.				
Laag	De consulent is degene die de WMO-aanvraag beoordeelt en verder registreert. Hij/zij is daarnaast verantwoordelijk voor het maken van een beschikking en het verder beschikken van de aanvraag. De consulent zet de paraaf namens de hoofd van de afdeling. Verder vindt er geen controle plaats op dit proces door een ander. Gezien er geen standaard 4-ogenprincipe wordt toegepast, zullen fouten/onrechtmatigheden enkel achteraf door het RMO-team onderkend worden.	Aanbrengen van (secundaire) functiescheiding binnen het proces. Overigens wordt tekortkomingen in dit proces wel achteraf (deels) ondervangen door uitvoering van de RMO controles.	Overnemen van aanbeveling t.b.v. proces maken we in 2025 concreet. Wordt vooralsnog - evenals eerdere jaren - (deels) ondervangen door gegevensgerichte werkzaamheden vanuit VIC/RMO.	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. sociaal domein.

4.2 Overzicht van onze bevindingen Drechtwerk (1)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
1. Memoriaalboekingen - Geen zichtbare functiescheiding en/of autorisatie vindt niet altijd plaats.				
Hoog	<p>Totstandkoming van memoriaalboekingen is niet formeel vastgelegd in een AO/IB. Tevens geen sprake van een (consequent en zichtbaar) vierogen-principe. Het risico bestaat dat memoriaalboekingen onrechtmatig doorgevoerd worden in de financiële administratie.</p> <p>Deze bevinding is in de loop van 2024 opgevolgd en zal in de eerstvolgende management letter worden afgevoerd.</p>	Advies is om alle memoriaalboekingen te laten controleren en autoriseren m.b.v. de reeds beschikbare mutatieformulieren.	Aanbeveling is vanaf 2024 opgevolgd. Er vindt gegevensgerichte controle plaats achteraf vanuit VIC Drechtwerk.	Gegevensgerichte controle op de doorgevoerde memoriaalboekingen met verhoogd risicoprofiel.
2. Inkopen - Vastlegging prestatielevering vindt niet altijd consequent plaats.				
Middel	<p>Het inkoopproces is nagenoeg onveranderd en blijft voor verbetering vatbaar. De toets op prestatielevering wordt in de lijn nog niet altijd consequent zichtbaar gemaakt. Wel is e.e.a. achteraf toetsbaar. Inbedding hiervan in de lijn heeft de voorkeur, ook gezien de bepalingen in de kadernota rechtmatigheid. Het risico bestaat dat uw organisatie hierdoor facturen betaalt waarvoor geen prestatie wordt geleverd of waarvan onvoldoende kan worden aangetoond dat de prestatie is geleverd. Daarnaast dringen wij erop aan dat de bestelformulieren consequent gehanteerd worden om naleving van de mandaten te waarborgen.</p>	Wij adviseren u om de controle op prestatielevering zichtbaar een plaats te geven binnen het inkoopproces. Door aan de voorkant van het proces een duidelijk vastlegging te maken van de daadwerkelijke levering van het product en/of de dienst is er borging in proces. Deze zichtbare controle aan de voorkant scheelt een hoop gegevensgericht werk aan de achterkant.	N.a.v. opmerkingen zal nogmaals het inkoopproces doorlopen worden om waar mogelijk de scherpte conform advies op de prestatielevering aan te brengen en prominenter te positioneren. De 1e lijn controleert en handelt hier al actief op. VIC Drechtwerk controleert achteraf (3e lijn).	Gegevensgerichte werkzaamheden t.a.v. prestatielevering.

4.2 Overzicht van onze bevindingen Drechtwerk (2)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
3. Inkopen - Functiescheiding tussen inkoper en prestatie-akkoordverklaarder wordt niet afgedwongen.				
Middel	Het huidige inkoopproces dwingt functiescheiding af, echter de inkoper en de prestatie-akkoordverklaarder kan dezelfde persoon betreffen. Hierdoor loopt Drechtwerk een verhoogd risico op fraude (bestelling en accordering van goederen t.l.v. de rekening van de organisatie zonder dat deze goederen bestemd zijn voor GR Drechtwerk). Prestatieleveringen worden niet altijd consequent vastgelegd (bewijs van prestatielevering). De VIC controleert achteraf of prestatielevering juist is vastgesteld.	Vastleggen van de huidige procedure in AO/IB beschrijving waarbij: IB maatregelen beschreven worden (wie controleert wat etc.). Risico's worden gedefinieerd. Iedere deelproces binnen dit proces op een andere wijze gecontroleerd kan worden. Wij hebben geconstateerd dat deze beschrijvingen voor DWG en DWA reeds aanwezig zijn. Advies is om deze voor Holding nog op te stellen.	AO/IB (update) beschrijving voor de 'holding' wordt meegenomen en gezien of (realistisch) haalbaar is om op alles functiescheiding toe te passen vanuit risicoafweging.	Voor de jaarrekeningcontrole 2024 geldt dat wij (aanvullende) deelwaarnemingen (met een verhoogd risicoprofiel) uit dienen te voeren als gevolg van deze bevinding.
4. Inkopen - Muteren van crediteurenstamgegevens vindt niet in functiescheiding plaats. VIC voert achteraf wel controles uit.				
Hoog	Tijdens de interim-controle 2023 hebben wij geconstateerd dat nog steeds geldt dat meerdere medewerkers de crediteurenstamgegevens kunnen aanpassen zonder dat daar een (formele/relevante) controle op plaatsvindt of dit afgeschermd is in de systemen. Het risico bestaat dus dat er bankrekeningnummers vanuit het fraudeoogpunt aangepast worden. Wat ons betreft is de controle technische functiescheiding in dit proces niet optimaal ingeregeld. Binnen I-Count, I-Make en GroenVision vindt logging van de wijziging in crediteurenstamgegevens plaats. Deze bevinding is in de loop van 2024 opgevolgd en zal in de eerstvolgende management letter worden afgevoerd.	Wij verzoeken u het proces voor het muteren van crediteurenstamgegevens anders in te richten, danwel mogelijk te maken dat achteraf controles uitgevoerd kunnen worden op basis van logging. Wij hebben begrepen dat deze werkzaamheden gepland zijn, echter advies is om dit periodiek te controleren en niet aan het einde van het boekjaar. Het advies is om deze controle bij de VIC of bij een functionaris die niet in de lijnorganisatie werkzaam is. Daarnaast dient de controle goed gedocumenteerd te worden. Deze bevinding is in de loop van 2024 opgevolgd en zal in de eerstvolgende management letter worden afgevoerd.	Aanbeveling is opgevolgd.	Voor de jaarrekeningcontrole 2024 geldt dat wij (aanvullende) deelwaarnemingen (met een verhoogd risicoprofiel) uit dienen te voeren als gevolg van deze bevinding. Deze bevinding is in de loop van 2024 opgevolgd en zal in de eerstvolgende management letter worden afgevoerd.

4.2 Overzicht van onze bevindingen Drechtwerk (3)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
5. Aanbestedingen - Geen oplegnotitie inkoopstrategie/ geen preventieve controle in de lijn.				
Middel	<p>Het is niet altijd duidelijk in de praktijk welke grens gehanteerd dient te worden door de budgethouder voor het instellen van een aanbestedingsprocedure. Doordat de organisatieonderdelen opereren vanuit haar eigen onderdeel is er binnen Drechtwerk op totaalniveau geen continue en actueel zicht (of waarborging) op de naleving van de juiste aanbestedingsregels. Drechtwerk kiest ervoor geen corrigerende maatregel gedurende het jaar in te stellen, maar aan het einde van het jaar een spend-analyse uit te voeren. Een spend-analyse is een maatregel achteraf en corrigeren van foutieve inkooptrajecten is veelal niet mogelijk.</p> <p>In het proces van inkopen en aanbesteden zijn binnen Drechtwerk enkele waarborgen getroffen die faciliteren om de gevolgde inkoopprocedure structureel te onderbouwen, bijvoorbeeld als onderdeel van het inkoopbesluit. Binnen de organisatie wordt echter bij inkopen niet consequent gebruik gemaakt van een oplegnotitie/ inschakelen van inkoop, zodat mogelijk aan te besteden uitgaven niet worden ontdekt.</p>	Organiseren van meer regie op organisatie breed proces als aanbestedingen en een afdeling inkoop een meer prominente rol te geven.	Aanbeveling wordt onderschreven en gezien wordt hoe dit in procesverbetering kan worden meegenomen.	Volledig gegevensgerichte controle van de spend-analyse.

4.2 Overzicht van onze bevindingen Drechtwerk (4)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
6. Aanbestedingen - Contractenregister / verplichtingenadministratie is onvolledig.				
Middel	<p>Het proces rond (Europese) aanbestedingen is ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. Er is geen centrale interne beheersingsmaatregel in de lijn van het proces omtrent (Europese) aanbestedingen aangetroffen. Het gevolg is dat er achteraf een integrale spend-analyse op totaalniveau moet worden uitgevoerd. Hierbij bestaat het risico dat deze gedurende de looptijd de aanbestedingsgrens overschrijden. De tussentijdse monitoring van lopende inkoopcontracten kan nog verder worden aangescherpt (ontoelaatbare wezenlijke wijziging). Daarnaast aandacht benodigd voor de (borging van de) volledigheid verplichtingenadministratie en deelopdrachten.</p> <p>Middels een contractenregister is het mogelijk om de afloop van de duur van een contract tijdig te signaleren zodat een nieuwe aanbesteding uitgezet kan worden. GR Drechtwerk maakt gebruik van een documentmanagementsysteem om inkoopcontracten actief te monitoren. Naar wij hebben geconstateerd is het contractenregister (nog) onvolledig.</p>	<p>Het advies is het inrichten van een procedure voor de borging van de juiste keuze van de procedure o.b.v. deugdelijke raming en toezien op de realisatie in relatie tot het afgesloten contract (ontoelaatbare wezenlijke wijziging). Er is reeds een module voor contractbeheer, echter deze wordt nog (verder) geoptimaliseerd c.q. ingericht.</p> <p>Wij adviseren u aan om medewerkers te wijzen op een consistente werkwijze zodat het mogelijk is om de volledigheid van het contractenregister te waarborgen en om de inkoopcontracten actief te kunnen monitoren.</p>	<p>Optimalisering van de contractenmodule (Drechtwerk) is een continu lopend proces. Dit in combinatie met de bredere doorontwikkeling van de bedrijfsvoering waar optimalisatie voor de organisatie op dit onderdeel ook op de agenda staat.</p>	<p>Volledig gegevensgerichte controle van de spend-analyse.</p>

4.2 Overzicht van onze bevindingen Drechtwerk (5)

Uitwerking van onze bevindingen per proces/lijn

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK				
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management	Impact controleaanpak
7. Opbrengst Detacheringen - Geen volledigheidcheck vanuit contractenregister of salarisadministratie naar verantwoorde omzet.				
Hoog	Wij hebben geconstateerd dat ten aanzien van detachering er controles gepland zijn in het jaarplan 2024 e.v. van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Wij zijn van mening dat o.a. een verbandcontrole vanuit de personeelskosten en contracten naar de gefactureerde opbrengsten detachering noodzakelijk is t.b.v. controle van de volledigheid van de opbrengsten.	Zie hiernaast.	Aanbeveling wordt meegenomen en heeft momenteel aandacht binnen de organisatie.	Volledig gegevensgerichte controle van de opbrengsten detacheringen o.b.v. o.a. verbandscontroles, deelwaarnemingen en cijferanalyses.
8. Opbrengst Detacheringen - Foutgevoelige registraties in Excel.				
Middel	Binnen detachering worden veel primaire registraties (zoals tariefbladen en achterliggende calculaties) vastgelegd in Excelbestanden. Gezien de omvang van uw organisatie kan dit een toereikende vastlegging zijn van de primaire gegevens die de onderbouwing vormen van een uiteindelijk vertaling in de financiële administratie. Excelregistraties zijn echter gevoelig voor (on)bewuste fouten en kennen geen historie om gemaakte fouten op een eenvoudige wijze te kunnen achterhalen dan wel te herstellen.	Wij adviseren u te onderzoeken of de groepsdetacheringen onderdeel kunnen worden van Groenvision.	Aanbeveling is inmiddels opgevolgd. Het resultaat is dat ook vanaf 1 januari 2025 de groepsdetacheringen worden ondergebracht in Groenvision, conform advies BDO.	Volledig gegevensgerichte controle van de opbrengsten detacheringen o.b.v. o.a. verbandscontroles, deelwaarnemingen en cijferanalyses.

